

KOMPARATIVNA ANALIZA PREDSTAVLJENIH I ISPUNJENIH OBEĆANJA POLITIČKIH PARTIJA NA VLASTI U GRADOVIMA SARAJEVO I ISTOČNO SARAJEVO SA POSEBNIM OSVRTOM NA KULTURNU DJELATNOST

Apstrakt: Političke partije predstavljaju poveznicu između društva i države, i treba da djeluju kao instrument stabilizacije i učvršćenja postojećeg društveno-političkog sistema. One nastoje da formiraju određeno javno mnjenje među svim strukturama u društvu, u smislu odobravanja i prihvatanja mjera zvanične politike. Političke partije se najčešće zalažu za legalitet, tj. prihvatanje države i njenih institucija kao opšte-društvenih institucija potrebnih svom stanovništvu. Kao nosioci konstitucije vlasti, one čine osnovu civilnog društva. Posmatrajući gradove Sarajevo i Istočno Sarajevo, možemo zaključiti da oni pripadaju regionalno, jezičkom, etničkom definisanom modelu kulturne politike. Oni predstavljaju decentralizovane modele, što implicira nastankom velikog broja autonomnih kulturnih politika. U razvoju gradova Sarajevo i Istočno Sarajevo nesumljivo najveću ulogu imaju oni koji u njoj imaju najveću moć odlučivanja, političke i ekonomske elite. U ovim gradovima, pod izgovorom da nema dovoljno sredstava, uspostavljanje modela odlučivanja koji bi se zasnivao na najširoj javnoj raspravi, ili bar na korištenju ekspertske grupe, gotovo da ne postoji. Ni u jednom od ovih gradova se ne može naći sveobuhvatna analiza i evaluacija, uspostavljeni uslovi za kreiranje razvojne politike, strategijski plan i postizanje što većeg kvaliteta rada svih javnih službi, a da je sve ovo praćeno istinskim učešćem javnosti. Rad će se fokusirati na analizu predstavljenih i ispunjenih obećanja političkih partija, s naglaskom na kulturnu politiku, koje su imale vlast na lokalnom nivou u periodu 2012-2016 godine. U analizi predstavljenih i ispunjenih obećanja političkih partija koje su imale vlast na lokalnom nivou u periodu 2012-2016. godine, oslonićemo se na „Izveštaje o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika“. Analizom ćemo obuhvatiti sve opštine u gradovima Sarajevo (opština Centar, opština Novi Grad, opština Novo Sarajevo, opština Stari Grad) i Istočno Sarajevo (opština Istočno Novo Sarajevo, opština Istočna Ilidža, opština Pale, opština Sokolac, opština Trnovo, opština Istočni Stari Grad).

Ključne riječi: političke partije, politička obećanja, kulturna politika, Sarajevo, Istočno Sarajevo

¹ Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Filozofski fakultet, bojancorluka@yahoo.com

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PROMISES PRESENTED AND FULFILLED BY THE POLITICAL PARTIES IN POWER IN THE CITIES OF SARAJEVO AND EAST SARAJEVO WITH SPECIAL FOCUS ON CULTURAL ACTIVITIES

Abstract: Political parties represent a link between society and the state, and should act as an instrument of stabilization and consolidation of the existing socio-political system. They strive to form a certain public opinion among all structures in society, in terms of approval and acceptance of official policy measures. Political parties most often advocate for legality, i.e. acceptance of the state and its institutions as general social institutions necessary for its population. As bearers of the constitution of government, they form the basis of civil society. Observing the cities of Sarajevo and East Sarajevo, we can conclude that they belong to a regionally, linguistically, ethnically defined model of cultural policy. They represent decentralized models, which implies the emergence of a large number of autonomous cultural policies. In the development of the cities of Sarajevo and East Sarajevo, the greatest role is undoubtedly played by those who have the greatest decision-making power in them, the political and economic elite. In these cities, under the pretext of insufficient funds, the establishment of a decision-making model that would be based on the widest public debate, or at least on the use of expert groups, is almost non-existent. In none of these cities can one find a comprehensive analysis and evaluation, established conditions for creating development policy, a strategic plan, and achieving the highest possible quality of work of all public services, all of which is accompanied by genuine public participation. The paper will focus on the analysis of the presented and fulfilled promises of political parties, with an emphasis on cultural policy, that were in power at the local level in the period 2012-2016. In the analysis of the presented and fulfilled promises of political parties that were in power at the local level in the period 2012-2016., we will rely on the "Reports on the fulfillment of pre-election promises of mayors". The analysis will include all municipalities in the cities of Sarajevo (Centar Municipality, Novi Grad Municipality, Novo Sarajevo Municipality, Stari Grad Municipality) and East Sarajevo (East Novo Sarajevo Municipality, East Ilidža Municipality, Pale Municipality, Sokolac Municipality, Trnovo Municipality, East Stari Grad Municipality).

Keywords: political parties, political promises, cultural policy, Sarajevo, East Sarajevo

1. UVOD

Nastanak političkih partija vezan je za nastanak klasnog društva. Još u robovlasničkom sistemu su postojale određene političke partije ili tačnije, određena politička udruženja koja su stajala na čelu klasne borbe. Ta udruženja predstavljaju začetak političkih partija. Tako na primjer, u antičkoj Grčkoj postojala su tajna udruženja koja su stajala na čelu klasne borbe. Poznat je Pitagorejski savez u velikoj Grčkoj, kao partija robovlasničke aristokratije, za borbu protiv demokratije. Takođe, u vremenu prodora Filipa i Aleksandra Makedonskog na teritoriju Grčke, postojale su atinska i makedonska partija koje su vodile međusobnu borbu. Naravno, te političke partije bitno se razlikuju od savremenih, modernih političkih partija, kako po organizacionoj strukturi, tako i po svojim programima i ciljevima.

Riječ partija asocira na podjelu društvene cjeline na dijelove koji predstavljaju strane u sukobu. Ti dijelovi su različite društvene grupe koje najčešće nastaju na osnovu zajedničkog klasnog, slojnog, nacionalnog, vjerskog, regionalnog interesa. Podjele predstavljaju konstantu u ljudskim društvima, dok se pojava partija može povezati sa stepenom slobode koji je grupi dat da ispuni svoje interese (Kecmanović, 2011: 170).

Kecmanović smatra da političke partije mogu da budu kopča između društva i države; za agregaciju i artikulaciju; za edukaciju i mobilizaciju; za političko usmjeravanje; za kadrovsku promociju; za demokratsko povezivanje; kao poluga vertikalne pokretljivosti; za obezbjeđivanje funkcionerskih privilegija; kao faktor identifikacije članstva (Kecmanović, 2011: 176-181).

Prema mišljenju Haralambosa i Holborna, političke partije u demokratskim društvima su reprezentativne iz sljedećih razloga: javnost utiče na politiku partije, jer da bi partija bila izabrana na vlast, mora u svom programu reflektovati želje i interese birača; ako postojeća partija u dovoljnoj mjeri ne predstavlja sve segmente društva, obično se javlja nova partija; partije su odgovorne biračima da neće ponovo steći vlast ako zanemare mišljenja i interese javnosti; partije ne mogu naprosto zastupati neki poseban interes jer, da bi bile izabrane, moraju imati podršku pobornika različitih interesa u društvu (Haralambos i Holborn, 2002: 594).

Za samo funkcionisanje političkih partija neophodna su dva elementa, prvi je politički program u kojem partija izlaže svoje političke ciljeve i poglede, a drugi je organizaciona forma kojom se ostvaruju i realizuju politički ciljevi. Program je neophodan za okupljanje političkih pristalica i svih onih koji imaju slične stavove ili poglede i onih koji imaju zajedničke ciljeve i političke interese da ih ostvare. Organizaciona struktura je značajna za uspostavljanje unutrašnjih veza putem kojih partija na efikasan i funkcionalan način ostvaruje svoje programske ciljeve. Od uspješnosti organizacije zavisi i njena društvena snaga.

Prema razumijevanju Saliha Foče, političke partije nastaju iz potrebe da se različiti grupni interesi artikuliraju i iskažu, najčešće uticajem na društvo, a posebno na konstituciju i legitimitet¹ parlamentarne vlasti. Kao nosioci različitih interesa i uvjerenja,

¹ Legitimitet označava prihvatanje određenih institucija vlasti, tj. nosilaca vlasti od strane pripadnika jednog političkog tijela, odnosno društva zato što su ove institucije u saglasnosti sa nekim višim principima ili proceduralnim pravilima o vršenju vlasti. Stabilnost institucija vlasti i političkog sistema uopšte učvršćuje se u mjeri u kojoj su građani ubijeđeni da su ove institucije opravdane, legitimne.

partije ih artikulišu i prenose u institucije države, a time i u sam tok demokratskih procesa (Fočo, 2000: 142).

Političke partije, kao nosioci političke vlasti, zalažu se za legalitet i imaju odgovornost za gradove i opštine u kojima djeluju. Čarls Landritvrđi da gradovi imaju jedan ključni resurs – svoje stanovništvo (Landry, 2000: 57). Stanovnici gradova Sarajevo i Istočno Sarajevo žive u relativno zatvorenim krugovima različitih sredina i kulturnih lokaliteta, što u daljem toku razvoja ostavlja dosta široke manevarske prostore političkom posredovanju i raznim oblicima manipulativne simboličke politike.

Gradovi Sarajevo i Istočno Sarajevo poznati su po kulturnim različitostima. Grad Sarajevo, veoma je poznat po kulturnim atrakcijama u koje spadaju posjete muzejima i lokacijama od istorijskog značaja, odlazak na događaje iz domena umjetnosti, itd. Grad Istočno Sarajevo u ovome domenu je na nižem stepenu razvoja. Iz mnogih iskustava se vidi da lokalne vlasti u navedenim gradovima ne ispunjavaju dobro svoje obaveze koje su vezane za oblast kulture. One prosto „nisu uvjerene“ da postoji interesovanje za aktivni kulturni život. U njihovim planovima kultura je na posljednjem mjestu. Ona kao problem ostaje još uvijek u okviru porodice pojedinca. A kulturnu politiku treba postaviti tako da obuhvati čitavu naciju. „Nedostatak programskog okvira koji definišu središnju tačku susretanja u procesu odlučivanja na svim nivoima javne uprave, ukazuju na nedostatak kapaciteta za razvoj lokalnih kulturnih politika koje će biti usklađene sa nacionalnim programom i prioritetima razvoja kulture“ (Đukić-Dojčinović, 2002: 3).

2. ISPUNJENOST PREDIZBORNIH OBEĆANJA POLITIČKIH PARTIJA S NAGLASKOM NA KULTURNU POLITIKU U GRADOVIMA SARAJEVO I ISTOČNO SARAJEVO

Sve političke organizacije imaju svoje organizacione oblike na lokalnom nivou, tj. tamo gdje se nalaze izborna mjesta i održavaju izbori. Sa povećanjem kompetencija lokalnih vlasti svuda u svijetu, tokom 90-ih godina dvadesetog vijeka, sve se više govori i o lokalnim kulturnim politikama. Lokalne vlasti bi trebalo da donesu sopstvene kulturne strategije koje bi obuhvatile umjetnost, medije, baštinu i turizam, a da sve to bude usklađeno sa programima njihovog ekonomskog, društvenog i obrazovnog razvoja (Lokalne kulturne politike – Šabac: analiza kulturnog sistema, 2012:4). Radi se o domenu gdje se angažuju građani koji su najbolje upućeni u probleme područja na kojem se stvara osnovna organizacija, koji su najviše zainteresovani za rezultate izbora na tom nivou, koji znaju kandidate, koji su upućeni u specifična pitanja koja su od značaja za građane područja i koja bi se mogla ili trebala rješavati političkim odlukama na globalnom nivou (Šadiković, 2000: 73).

Politike lokalnog razvoja podrazumijevaju donošenje i preduzimanje mjera i aktivnosti kojima se poboljšava život ljudi u lokalnoj zajednici. Problem nastaje kada u lokalnoj zajednici postoje bitno različite vizije njenog razvoja i politički različiti ili suprostavljeni ciljevi razvoja. Zadatak lokalnih vlasti je da usvoje mjere i aktivnosti kojima se uspostavlja društvena ravnoteža, obezbjeđuje stabilnost i omogućava kulturna razmjena među društvenim grupama (Bašić, 2014: 11).

U samom radu, fokus ćemo staviti na analizu predstavljenih i ispunjenih obećanja političkih partija, s naglaskom na kulturnu politiku, koje su imale vlast na lokalnom

nivou u periodu 2012-2016. godine. Ocjene ispunjenosti predizbornih obećanja uključivaće sljedeće ocjene: 1. obećanje je dobilo ocjenu „nije ispunjeno“ ukoliko je u periodu koji je pokriven monitoringom prošao rok da se ostvare ciljevi postavljeni obećanjem, a ti ciljevi nisu ostvareni; ovu ocjenu dobila su i ona obećanja kod kojih su preduzete mjere koje bi trebale dovesti do ispunjenja cilja, ali su izostali namjeravani rezultati; 2. obećanje je dobilo ocjenu „djelimično ispunjeno“ ukoliko su u periodu koji je pokriven monitoringom djelimično ostvareni ciljevi koji su postavljeni obećanjem; 3. obećanje je dobilo ocjenu „ispunjeno“ ukoliko su u periodu koji je pokriven monitoringom ostvareni ciljevi koji su postavljeni obećanjem.

U analizi predstavljenih i ispunjenih obećanja političkih partija koje su imale vlast na lokalnom nivou u periodu 2012-2016. godine, oslonićemo se na „Izveštaje o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika“. Analizom ćemo obuhvatiti sve opštine u gradovima Sarajevo (opština Centar, opština Novi Grad, opština Novo Sarajevo, opština Stari Grad) i Istočno Sarajevo (opština Istočno Novo Sarajevo, opština Istočna Ilidža, opština Pale, opština Sokolac, opština Trnovo, opština Istočni Stari Grad). Razlog zbog kojih smo uzeli ovo vremensko određenje jeste što je završen četvorogodišnji izborni ciklus i moguće je pouzdano utvrditi da li su obećanja ispunjena ili ne. Polazimo od pretpostavke da i pored toga što u programima partija kulturna politika zauzima značajno mjesto, u praksi ne samo da se ne provodi nego joj se ne pridaje značaj čak ni u predizbornim obećanjima.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Centar

U opštini Centar, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Demokratske fronte (DF). Analizirajući Izveštaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika², izdvojićemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Uređenje parka na Betaniji - *Djelimično ispunjeno*
- Poboljšati raspoloživost sportskih terena i dječijih igrališta - *Djelimično ispunjeno*
- Realizovati program zapošljavanja - *Djelimično ispunjeno*
- Kvalitetnija zdravstvena zaštita - *Djelimično ispunjeno*
- Poboljšati održavanje vodotoka u mjesnim zajednicama - *Djelimično ispunjeno*

Iz navedenog možemo zaključiti da su sva obećanja djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

2 Dostupno na: <http://www.zurnal.info/novost/16424/izdvojili-smo-vise-od-pola-miliona-km-za-pomoc-socijalno-ugrozenim-gradanima> Datum pristupa: 17.1.2025. godine „Djeca iz predškolskih ustanova i učenici osnovnih škola sa ovog područja mogu besplatno vježbati gimnastiku, skijanje, plivanje i učestvovati u sportskim takmičenjima. Trudimo se da na dječijim igralištima redovno obnavljamo i dopunjavamo parkovski mobilijar. Međutim, često se dešava da neodgovorni pojedinci sve to unište. Najbolji primjer je park na Betaniji, koji sam već pomenuo, jedan krasan sportsko-rekreativni prostor koji je često meta vandalskog uništavanja. Zavod za zapošljavanje, u suradnji sa Ministarstvom rada i socijalne politike donosi i relizuje programe koji za cilj imaju zapošljavanje radnosposobnog stanovništva. U obezbjeđivanju i provođenju zdravstvene zaštite učestvuju zdravstvene ustanove, a jedinice lokalne samouprave obezbjeđuju uslove za ostvarivanje zdravstvene zaštite na svom području. Održavanje vodotoka je jedna od nadležnosti Grada Sarajeva, a Opština Centar svake godine iz svog budžeta izdvaja značajna finansijska sredstva sa kojima participiramo za čišćenje i održavanje vodotoka, koji se nalaze na našem području“.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Novi Grad

U opštini Novi Grad, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Stranke demokratske akcije (SDA). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika³, izdvojimo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Smanjiti nezaposlenost - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja kongresnog i sportskog centra - *Nije ispunjeno*
- Izgradnja tržnice - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja igrališta za djecu - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja parkova za penzionere - *Djelimično ispunjeno*

Iz navedenog možemo zaključiti da jedno obećanje nije ispunjeno, dok su ostala djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Novo Sarajevo

U opštini Novo Sarajevo, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Stranke demokratske akcije (SDA). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika⁴, izdvojimo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Izgradnja ambulate na Hrasnom Brdu - *Nije ispunjeno*
- Projekat Južne longitudinalne i rondo - *Djelimično ispunjeno*
- Rekonstrukcija objekta „Pionirski centar Boško Buha“ - *Djelimično ispunjeno*
- Realizacija projekta izgradnje bazena zatvorenog tipa u naselju Hrasno - *Nije ispunjeno*
- Uređenje sportsko-rekreativne zone Park-šuma Hum - *Djelimično ispunjeno*
- Razvijanje mreže centara za zdravo starenje izgradnjom novog Centra u Velesićima - *Djelimično ispunjeno*
- Rekonstrukcija stadiona Grbavica po standardima FIFE i UEFA - *Djelimično ispunjeno*

3 Dostupno na: <http://www.zurnal.info/novost/16472/nece-bit-i-povecanja-plata-a-mogu-ce-su-i-ustede> Datum pristupa: 17.1.2025. godine. „Tačno je da je nezaposlenost jedan od najvećih problema Opštine Novi Grad, ali prvi put planiramo oko 400.000 KM izdvojiti za podsticaj privredi u cilju otvaranja novih radnih mjesta. Takođe, ulaganja se odnose na pravilno prostorno planiranje, izgradnju industrijskih i poslovnih zona, upravljanje građevinskim zemljištem, ubrzavanje određenih procedura koje opština sprovodi, itd. Shodno navedenom, nastojimo da realizujemo projekte izgradnje tržnice, igrališta za djecu, parkova za penzionere, kao i projekte poput Kongresnog centra Sarajevo, koje Opština neće moći sama finansirati, ali nakon što definišemo lokacije, usvojimo provedbeno plansku dokumentaciju za ovakve projekte, krenut ćemo u potragu za investitorima“.

4 Dostupno na: [file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/NOVO%20SARAJEVO%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/NOVO%20SARAJEVO%20(2).pdf) Datum pristupa: 18.1.2025. „Strategijom razvoja Opštine Novo Sarajevo do 2015. godine planirana je gradnja ambulate u naselju Hrasno Brdo. U svim strategijama razvoja opštine Novo Sarajevo obnova Doma Boško Buha uvijek je visoko na ljestvici prioriteta. Pored navedenog, planiran je i Projekat Južne longitudinalne i rondo, kao i izgradnja zatvorenog bazena. Takođe, prioriteti su: Uređenje sportsko-rekreativne zone Park-šuma Hum; Razvijanje mreže centara za zdravo starenje izgradnjom novog Centra u Velesićima; Rekonstrukcija stadiona Grbavica po standardima FIFE i UEFA; Rješavanje problema prevelikog broja pasa lualica na ulicama, kao i izgradnja dvorane za šta je Opština Novo Sarajevo izdvojila sredstva u iznosu od 200.000 KM. Radit će se vanjsko uređenje ispred dvorane, odnosno trase koje ujedno predstavljaju i ravni krov za prostor streljane i kuglane, zatim priprema tribina za ugradnju sjedalica, te dovršetak građevinsko-zanat-skih radova na etažama: prizemlje, prvo i drugo južno krilo, uključujući i epoksidni pod u sali za fitnes“.

- Rješavanje problema prevelikog broja pasa luralica na ulicama - *Nije ispunjeno*
- Sportska dvorana - *Djelimično ispunjeno*

Iz navedenog možemo zaključiti da dva obećanja nisu ispunjena, dok su ostala djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Stari Grad

U opštini Stari Grad, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Saveza za bolju budućnost BiH (SBBBIH). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika⁵, izdvojićemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornoj periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Izgradnja dvorane u sklopu Osnovne škole „Edhem Mulabdić” - *Nije ispunjeno*
- Sanacija lokalnih puteva - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja multimedijalne dvorane za sportske i kulturne sadržaje - *Nije ispunjeno*
- Izgradnja komunalne infrastrukture - *Djelimično ispunjeno*
- Podrška poljoprivredi - *Djelimično ispunjeno*
- Iz navedenog možemo zaključiti da dva obećanja nisu ispunjena, dok su ostala djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da postoji jedno obećanje, ali da ono nije ispunjeno.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Istočno Novo Sarajevo

U opštini Istočno Novo Sarajevo, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Saveza Nezavisnih Socijaldemokrata (SNSD). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika⁶, izdvojićemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornoj periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

Pokretanje poljoprivrede - *Djelimično ispunjeno*

- Rekonstrukcija opštinske infrastrukture - *Djelimično ispunjeno*
- Podrška privredi - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja gradskog parka - *Ispunjeno u potpunosti*
- Izgradnja sportske dvorane - *Djelimično ispunjeno*
- Uklanjanje otpada - *Djelimično ispunjeno*

5 Dostupno na: <http://www.zurnal.info/novost/16449/izdvajamo-200.000-km-za-rad-narodne-kuhinje-i-pomoc-za-lisecenje> Datum pristupa: 20.1.2025. godine „U narednom periodu jedan od najznačajnijih i najskupljih projekata će nam biti izgradnja dvorane us klop osnovne škole „Edhem Mulabdić”, kao i sanacija lokalnih puteva. Ono što nedostaje Starom Gradu, kada govorimo o kapitalnim projektima, je velika multimedijalna dvorana za sportske i kulturne sadržaje. Mladim ljudima treba pružiti mogućnost da iskažu svoj talent kroz bavljenje sportom ili nekim drugim aktivnostima. Takođe, trend sanacije i izgradnje ulica i komunalne infrastrukture u ovom dijelu, koji smo negovali prethodne četiri godine, nastaviti ćemo i ubuduće. Pored navedenog, daćemo podršku i razvoju poljoprivrede”.

6 Dostupno na: <http://www.zurnal.info/novost/16646/jace-povezivanje-dva-sarajeva-je-neminovnost> Datum pristupa: 20.1.2025. godine „Ova opština je najurbanija opština grada Istočno Sarajevo. Da bi se razvijala, mi moramo pokrenuti poljoprivredu. Ja sam se u predizbornoj kampanji zalagao da u 2013. godini budžetske stavke budu prekomponovane u korist infrastrukture i investicija za podršku privredi. Počecemo da radimo gradski park, to je nešto što je ovom stanovništvu nedostajalo i krenucemo u taj projekat sljedeće godine. Tu je i sportska dvorana koja se urušila u februaru prošle godine, a sada ističe decembar. To je prioritet broj jedan. Mi sada radimo projekat uklanjanja otpada”.

Iz navedenog možemo zaključiti da je jedno obećanje ispunjeno u potpunosti, dok su ostala obećanja djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Istočna Ilidža

U opštini Istočna Ilidža, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Srpske demokratske stranke (SDS). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika⁷, izdvojicemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Rekonstrukcija ulica - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja kanalizacije - *Djelimično ispunjeno*
- Završetak radova na dječjem igralištu - *Ispunjeno u potpunosti*

Iz navedenog možemo zaključiti, da je jedno obećanje ispunjeno u potpunosti, dok su ostala obećanja djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Pale

U opštini Pale, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Srpske demokratske stranke (SDS). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika⁸, izdvojicemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- U naredne četiri godine uložiti milion KM u poljoprivredu i nova radna mjesta - *Djelimično ispunjeno*
- Realizacija prve faze projekta revitalizacije vodovodnog sistema Pale - Jahorina - *Djelimično ispunjeno*
- Izvršiti reformu opštinske administracije - *Djelimično ispunjeno*
- Izmještanje toplane iz centra Pala - *Nije ispunjeno*
- Štednja na svim nivoima - *Djelimično ispunjeno*
- Povećati sredstva za stipendije - *Djelimično ispunjeno*

Iz navedenog možemo zaključiti da jedno obećanje nije ispunjeno, dok su ostala obećanja djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

7 Dostupno na: http://www.istocnailidza.net/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=88&Itemid=206 Datum pristupa: 22.1.2025. godine „Istočna Ilidža još uvijek nije savršena lokacija i jedinstven ambijent, ali postaje sve privlačnije mjesto i sve bolja i zanimljivija sredina i za poslovanje i za život. Da bi se opština i dalje razvijala potrebno je uraditi niz prioriteta, od kojih se može izdvojiti: rekonstrukcija ulica, izgradnja kanalizacije, završetak radova na dječjem igralištu, itd.“

8 Dostupno na: [file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/PALE%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/PALE%20(4).pdf) Datum pristupa: 22.1.2025. godine „U naredne četiri godine smo planirali uložiti milion KM u poljoprivredu i nova radna mjesta. Takođe, planirali smo izgradnju prve faze projekta revitalizacije vodovodnog sistema Pale-Jahorina, vrijednosti 1,5 miliona KM, i biće finansiran iz kredita Evropske investicione banke. Pored navedenog, potrebno je: izvršiti reformu administrativne službe opštine Pale, sa uvođenjem elektronskog poslovanja koje do kraja treba da otkloni mogućnosti korupcionog ponašanja opštinskih službenika; izmjestiti toplanu iz centra Pala; štediti na svim nivoima; povećati sredstva za stipendije“.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Sokolac

U opštini Sokolac, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Srpske demokratske stranke (SDS). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika⁹, izdvojićemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Revitalizacija Centra za unapređenje poljoprivrede u brdsko-planinskom području - *Djelimično ispunjeno*
- Rekonstrukcija vodovodne mreže i kanalizacije - *Djelimično ispunjeno*
- Osnovati turističku organizaciju - *Ispunjeno u potpunosti*
- Izgradnja i rekonstrukcija lokalnih puteva - *Djelimično ispunjeno*
- Izdvojiti finansijska sredstva za rad sportskih, kulturnih i obrazovnih institucija - *Djelimično ispunjeno*

Iz navedenog možemo zaključiti, da je jedno obećanje ispunjeno u potpunosti, dok su ostala obećanja djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da postoje izvjesna obećanja, ali da to nije na onom nivou koji je potreban da bi došlo da razvoja i unapređenja kulture.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Trnovo

U opštini Trnovo, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Srpske demokratske stranke (SDS). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju predizbornih obećanja načelnika¹⁰, izdvojićemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Rekonstrukcija vodovodnog sistema i izgradnja kanalizacije - *Djelimično ispunjeno*
- Uraditi sveobuhvatnu analizu u vezi planine Jahorine - *Djelimično ispunjeno*
- Jačanje socijalne zaštite - *Djelimično ispunjeno*
- Rekonstrukcija opštinske infrastrukture - *Djelimično ispunjeno*

Iz navedenog možemo zaključiti da su sva obećanja djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

Ispunjenost predizbornih obećanja u opštini Istočni Stari Grad

U opštini Istočni Stari Grad, u periodu 2012-2016. godine, načelnička pozicija pripala je članu Srpske demokratske stranke (SDS). Analizirajući Izvještaj o ispunjenju

9 Dostupno na: <http://www.palelive.com/sokolac/nacelnik-sokoca-svodi-racune-posle-godinu-dana-od-preuzimanja-funkcije> Datum pristupa: 23.1.2025. godine „Uradili smo mnogo. Inicirali smo aktivnosti na revitalizaciji Centra za unapređenje poljoprivrede u brdsko-planinskom području koji je organizaciona jedinica Univerziteta Istočno Sarajevo. U toku je rekonstrukcija vodovodne mreže i kanalizacije čija prva faza košta 645.000 EURA. U cilju razvoja turizma osnovana je opštinska Turistička organizacija. Izdvojeno je nekoliko stotina hiljada maraka za izgradnju i rekonstrukciju lokalnih puteva; za rad sportskih, kulturnih i obrazovnih institucija oko 400.000 KM”.

10 Dostupno na: http://www.trnovo-rs.com/index.php?option=com_content&view=article&id=762:odrana-etvrta-sjednica-so-trnovo&catid=1:rotator Datum pristupa: 23.1.2025. godine „Treba podsticati budući rast i razvoj opštine Trnovo. Da bi se ovo postiglo potrebno je uraditi niz mjera, među kojim se mogu izdvojiti: rekonstrukcija vodovodnog sistema i izgradnja kanalizacije; uraditi sveobuhvatnu analizu u vezi planine Jahorine; jačanje socijalne zaštite; rekonstrukcija opštinske infrastrukture”.

predizbornih obećanja načelnika¹¹, izdvojićemo pregled obećanja evidentiranih u predizbornom periodu i stepen ispunjenosti istih. Najvažniji prioriteti su:

- Investiranje u asfaltiranje i sanaciju putne mreže - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja ulične rasvjete - *Djelimično ispunjeno*
- Izgradnja vodovodne mreže - *Djelimično ispunjeno*
- Nabavka teretnog vozila - *Ispunjeno u potpunosti*
- Rješavanje fekalne kanalizacije - *Nije ispunjeno*

Iz navedenog možemo zaključiti da je jedno obećanje ispunjeno u potpunosti, da jedno obećanje nije ispunjeno, dok su ostala obećanja djelimično ispunjena. Što se tiče domena kulturne politike, možemo vidjeti da uopšte nije bilo obećanja u predizbornoj kampanji.

3. DISKUSIJA I ZAKLJUČAK

Posmatrajući predizborna obećanja u analiziranim opštinama, s posebnim naglaskom na kulturnu politiku, možemo zaključiti da je stanje na veoma zabrinjavajućem nivou zbog nerazvijenih koncepata za njen razvoj, kao i zbog nezainteresovanosti vladajućih struktura na lokalnom nivou. Iz priloženog se vidi da političke partije svojim djelovanjem ne doprinose razvoju kulturne politike koja bi uticala na podizanje nivoa kulturnih potreba stanovništva. Unapređenje stanja kulturnih institucija i kulturnih dešavanja nije uopšte bila tema u predizbornoj kampanji političkih partija koje imaju vlast na lokalnom nivou. Takođe, marginalizovanost kulture se vidi i kroz nezainteresovanost političkih partija da promovišu kulturne sadržaje stanovništvu, kao i kroz nedavanje podrške umjetnicima i djelatnicima u oblasti kulture.

U analiziranim opštinama je očigledno nestajanje kulturnih vrijednosti i uzora, kao i negativan odnos prema kulturi i institucijama kulture. Da bi došlo do poboljšanja, država kao i njene opštine treba da čuvaju i unapređuju kulturu. Kulturna politika treba da dobije šansu da bude prisutna u sveukupnom društvenom životu. Ona treba da bude upućena na stvaranje svih onih moralnih i materijalnih uslova koji omogućavaju i stimulišu kulturno-duhovno stvaralaštvo, kao i njegovu što adekvatniju društvenu, materijalnu i moralnu valorizaciju. Da bi se sve gore navedeno ostvarilo, potrebno je demokratsko društvo koje će omogućiti da kultura ima ekonomski i socijalni uticaj tj. da posebno utiče na razvoj sistema vrijednosti i da za čovjeka predstavlja specifičan kapital koji će mu omogućiti razvoj odgovornosti i autonomije.

Jedno od češćih pitanja koje se postavlja u bh tranzicijskom društvu, u vezi sa kulturnom politikom kao javnom politikom, je pitanje: kako formirati demokratski utemeljenu kulturnu politiku? Demokratski utemeljena kulturna politika odlikuje se, između ostalog, ukidanjem cenzure i promovisanjem slobode umjetničkog stvaranja. Ona počiva na stajalištu da kultura i umjetnost moraju biti nezavisne od države u

¹¹ Dostupno na: <http://www.opstinaisag.net/index.php/en/aktuelno/realizovano> Datum pristupa: 24.1.2025. godine „Opština Istočni Stari Grad u narednom periodu planira aktivnosti na projektu rješavanja fekalne kanalizacije u naselju Drljevac čija vrijednost iznosi 50.000,00 KM. Jedna od kapitalnih investicija koje je započela Opština je i izgradnja vodovoda i vodovodne mreže u mjesnoj zajednici Buložići. Opština je izdvojila 20 000 KM za nabavku teretnog kombi vozila koje će zajedno sa doniranim traktorom biti korišćeno za održavanje lokalnih puteva. Izvršena je sanacija i asfaltiranje lokalnog puta do naselja Mrazovac u dužini 750 m na šta je utrošeno 60 000,00 KM. Takođe, postojeća linija ulične rasvjete centralnog dijela MZ Hreša je proširena i za tu namjenu Opština je izdvojila 21 592,00 KM. Investirano je i u projekat izgradnje ulične rasvjete u naseljima Vučija Luka i Gobelje“.

stvaralačkom smislu i u smislu mogućnosti kritike države i uticaja na društvo. U tom smislu ističu se mnogobrojni zahtjevi: formiranje učinkovitog državnog ministarstva kulture, uspostavljanje nezavisnih savjeta za kulturu, donošenje propisa kojima će se urediti sektor kulture, izlazak kulture na tržište, formulisanje modela finansiranja i sufinansiranja kulturnih djelatnosti, utvrđivanje jedinstvenih i transparentnih kriterija raspodjele sredstava, rješavanje statusnih pitanja umjetnika, aktiviranje umjetničkih strukovnih organizacija itd. Međutim, suštinski uslov za formiranje demokratski utemeljene kulturne politike je očuvanje autonomije kulture.

U vezi pitanja autonomije kulture, možemo izdvojiti dva stanovišta ili tačnije dvije dileme. Dilema se svodi na pitanje hoće li kultura u bosanskohercegovačkom društvu u većem stepenu očuvati svoju autonomiju ukoliko se dominantno veže za državu i njene budžete ili ukoliko se dominantno usmjeri na tržište i sopstvenu komercijalizaciju. Realnost je negdje na sredini. Naime, nužno je pri formulisanju modela kulturne politike pronaći mjeru kojom će se omogućiti djelovanje države u zaštiti javnog interesa (uz očuvanje autonomije kulture), ali i izlazak kulture na tržište (kulturni turizam, kulturne i kreativne industrije), uz konstantan oprez s obzirom na opasnosti komercijalizacije.

I pored intenzivnih procesa etnizacije i instrumentalizacije kulture u gradovima Sarajevo i Istočno Sarajevo, kultura je jedan od rijetkih segmenata društvenog života koja je, ipak, jednim dijelom uspio sačuvati svoju autonomiju. Kultura i umjetnost su, naime, u svojim najrepresntativnijim formama očuvale svoje emancipatorske i subverzivne potencijale. Međutim, procesi svođenja kulture na sredstvo afirmacije isključivo etnonacionalnog identiteta su konstantni.

Očuvanje autonomije će omogućiti kulturi da bude integrišući i razvojni faktor društva. Autonomija sektora kulture će se očuvati, između ostalog i ukoliko se osobe koje dolaze na čelo ministarstava kulture u BiH na svim nivoima vlasti, uz potrebnu stručnost, suzdrže od projekcija svojih ideoloških pogleda na formiranje i provođenje kulturne politike. Kultura kao javna stvar predstavlja interes svih građana, a ne samo pojedinih segmenata društva. Uspostavljanje autonomije kulture onemogućiće bilo kakav pokušaj njene ideološke kontrole, zloupotrebe i instrumentalizacije, te će se podstaći aktiviranje njenih emancipatorskih i subverzivnih potencijala, odnosno, njenog kritičkog odnosa prema vladajućem poretku, dominantnom sistemu vrijednosti, ustaljenim konvencijama i svakom obliku društvene dominacije.

Savremena društva i vlast u njima stalno tragaju za najadekvatnijim koncepcijama kulturne politike koje bi omogućile razvoj kulturnih potreba i navika te učinile kulturu dostupnom svim građanima. Međutim, kada su u pitanju gradovi Sarajevo i Istočno Sarajevo, politički akteri u praksi najčešće uopšte nemaju smisleno artikulisanu kulturnu politiku, niti izgrađen stav kakav bi odnos države prema kulturi trebao biti. Kultura postaje puko sredstvo, instrument političkih i ideoloških ciljeva, te se pokušava svesti isključivo na etničku dimenziju. Politički se valorizuje kulturno naslijeđe, pri čemu se uklanjaju ili uništavaju mnoge vrijednosti stvorene u prošlosti, ukoliko ne odgovaraju današnjim političkim ciljevima i interesima.

Analizirajući obećanja iz oblasti kulture možemo zaključiti da su političke partije dostavljale programe koji su temeljeni na načelnim floskulama i frazama. Pozivaju se na fraze o kulturnoj izvrsnosti i poduzetnosti te poručuju da će kulturnom politikom

obuhvatiti izgradnju sastava strateškog planiranja s prioritetom izrade i provođenja nacionalne strategije kulturnog razvoja: zaštite, očuvanja kulturne baštine, kreativnih i kulturnih industrija, medija itd. Političke partije kao kreatori kulturne politike nastoje na sve moguće načine da svoju idologiju inkorporiraju u sve segmente kulturnog života.

Posmatrajući realnost bosanskohercegovačke kulture, možemo vidjeti da javni interes ili tržište nije realnost bosanskohercegovačke kulturne politike, njena realnost je borba protiv ideološke, etničke i političke instrumentalizacije i zloupotrebe kulture. Svođenje kulture na etničku dimenziju dovodi do stvaranja jednodimenzionalne, monolitne kulture koja je podređena državi. Podređenost se izražava u nastojanju države da ideološki planira razvoj kulture. Razlozi za političku i ideološku kontrolu kulture leže i u uvjerenju etnonacionalnih elita da je kultura moćno sredstvo uticaja na građane i njihove stavove. S druge strane, razlozi za instrumentalizaciju sektora kulture leže i u strahu vlasti od kritike sistema kroz subverzivna umjetnička djela.

Političke partije treba da shvate da kultura ne treba da bude instrument za ostvarenje političkih ciljeva, nego spona koja će uticati na razvoj društva. Shodno navedenom, kultura ne treba da se posmatra izolovano od drugih aspekata društvenog, ekonomskog i političkog života. Političke partije treba da kulturu učine dostupnom svim građanima, uz istovremeno povećanje učešća građana u kulturnim aktivnostima i kulturnom razvoju zemlje. Istinska kultura treba da „iskoreni poslušnost građana prema sistemu“ (Dragičević-Šešić, 1994: 12), tj. njihovu isključenost iz društvenog preobražaja. Tako uspješna kulturna politika stvara uslove za institucionalizaciju osporavanja kao prakse, za razvijanje kritičkog mišljenja, za dovođenje same sebe u pitanje. Međutim, takva kulturna politika ne može se postići, a da niko ne postavi zahtjev za demokratskom kulturnom politikom. Svođenje kulturne politike u cjelini na upravljanje političkim partijama, i to prije svega onima koji imaju vlast u državi, tj. prepuštajući brigu o značajnim kulturnim ustanovama često nekompetentnim republičkim i opštinskim vlastima – suštinski je devalvirana ideja decentralizacije. Političke partije u gradovima Sarajevo i Istočno Sarajevo trebaju da promovišu i normiraju de-etatizaciju, dakle vraćanje ustanova kulture struci, ostvarivanje autonomije sektora kulture. Ovako predložen model, u uređivanju odnosa institucija kulture i političkih partija, predstavlja suštinski sadržaj kulturne politike i osnovno polazište za sveukupni razvoj.

LITERATURA

1. Bašić, G. (2014). *Vodič za kreiranje inkluzivnih kulturnih politika u Novom Pazaru, Sjenici i Tutinu*. Novi Pazar: DamaD.
2. Đukić-Dojčinović, V. (2002). *Kulturna politika Srbije 1989/2001 – predlog kulturne politike Srbije*. Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka.
3. Fočo, S. (2000). *Sociologija*. Zenica: Dom štampe.
4. Haralambos, M., Holborn, M. (2002). *Sociologija – teme i perspektive*. Zagreb: Golden marketing.
5. Kecmanović, N. (2011). *Elementi vladavine: studije iz političke teorije*. Beograd: Čigoja štampa.
6. Landry, C. (2000). *The Creative City: A Toolkit for Urban Innovations*. London: Comedia Earthscan.
7. *Lokalne kulturne politike – Šabac: analiza kulturnog sistema*. (2012). Beograd: Zavod za proučavanje kulturnog razvitka.
8. Sadiković, Č. (2000). *Politički sistem*. Sarajevo: Studentska štamparija Univerziteta Sarajevo.

Korišteni veb sajtovi

1. <http://www.zurnal.info/novost/16424/izdvojili-smo-vise-od-pola-miliona-km-za-pomoc-socijalno-ugrozenim-gradanima> Datum pristupa: 17.1.2025. godine
2. <http://www.zurnal.info/novost/16472/nece-biti-povecanja-plata-a-moguće-su-i-ustede> Datum pristupa: 17.1.2025. godine
3. [file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/NOVO%20SARAJEVO%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/NOVO%20SARAJEVO%20(2).pdf) Datum pristupa: 18.1.2025.
4. <http://www.zurnal.info/novost/16449/izdvajamo-200.000-km-za-rad-narodne-kuhinje-i-pomoc-za-liječenje> Datum pristupa: 20.1.2025. godine
5. <http://www.zurnal.info/novost/16646/jace-povezivanje-dva-sarajeva-je-neminovnost> Datum pristupa: 20.1.2025. godine
6. http://www.istocnailidza.net/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=8&Itemid=206 Datum pristupa: 22.1.2025. godine
7. [file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/PALE%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/RB%20Computer/Downloads/PALE%20(4).pdf) Datum pristupa: 22.1.2025. godine
8. <http://www.palalive.com/sokolac/nacelnik-sokoca-svodi-racune-posle-godinu-dana-od-preuzimanja-funkcije> Datum pristupa: 23.1.2025. godine http://www.trnovo-rs.com/index.php?option=com_content&view=article&id=762:odrana-etvrta-sjednica-so-trnovo&catid=1:rotator Datum pristupa: 23.1.2025. godine
9. <http://www.opstinaisg.net/index.php/en/aktuelno/realizovano> Datum pristupa: 24.1.2025. godine